

Kuopion luonnon monimuotoisuuden turvaamisen toimintaohjelma 2024–2030

Kaupunkirakennelautakunta 20.03.2024 § 46
8819/11.00.01/2023

Valmistelijat / lisätiedot:
ympäristönsuojelusuunnittelija Anniina Le Tortorec, puh. 044 718 2143
ympäristöjohtaja Tanja Ahonen, puh. 044 718 2141
etunimi.sukunimi(at)kuopio.fi

Päätösehdotus

kaupungininsinööri Ismo Heikkinen

Kaupunkirakennelautakunta hyväksyy luonnon monimuotoisuuden turvaamisen toimintaohjelman ja esittää sen kaupunginhallitukselle ja edelleen kaupunginvaltuustolle hyväksyttäväksi.

Päätös

Merkittään, että ympäristönsuojelusuunnittelija Anniina Le Tortorec ja kaupunginmetsänhoitaja Heikki Soininen saapuivat kokoukseen tämän asian käsittelyn ajaksi.

Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Selostus

Taustaa

Kuopion kaupunki on laatinut liitteenä olevan luonnon monimuotoisuuden turvaamisen toimintaohjelman vuosille 2024–2030.

Yhtenä Kuopion kaupungin strategian päämääränä on olla ilmasto- ja resurssiviisas, kestävästi kasvava ja ympäristöstään ylpeä. Tähän päämäärään pääsemiseksi on tunnistettu keskeiset menestystekijät, joista yksi on luonnon monimuotoisuuden edistäminen ja luontokadon torjunta. Kaupungin strategiaa toteuttaa neljä pääohjelmaa, joista ilmasto- ja resurssiviisas Kuopio -ohjelman alle luonnon monimuotoisuuden turvaamisen toimintaohjelma sijoittuu.

Aikaisempi Kuopion luonnon monimuotoisuuden turvaamisen toimintaohjelma hyväksyttiin vuonna 2015 ja se oli voimassa vuoteen 2020.

Kaupunkirakennelautakunta päätti kokouksessaan 9.2.2022 Kuopion luonnon monimuotoisuuden turvaamisen toimintaohjelman päivittämisestä ja nimesi samalla edustajansa ohjelman päivitustyötä ohjaavaan ohjausryhmään ja lisäksi esitti edelleen kaupunginhallitukselle pyynnön nimetä edustajansa ohjausryhmään. Kaupunginhallitus nimesi oman edustajansa ohjausryhmään 28.2.2022.

Ohjelman valmistelu ja yhteistyö sidosryhmien kanssa

Luonnon monimuotoisuusohjelman valmistelusta vastasi Kuopion kaupungin alueelliset ympäristönsuojelupalvelut. Valmistelutyötä ohjasi kaupungin toimijoista ja toimielinten edustajista koottu ohjausryhmä. Ohjelman päätavoitteet ja toimenpiteet valmisteltiin seitsemässä työryhmässä, joihin kuului jäseniä alueellisista ympäristönsuojelupalveluista, kaupunkisuunnittelupalveluista, kaupunkitekniikan palveluista, maaomaisuuden hallintapalveluista, kansalaistoiminnan palveluista ja Kuopion luonnontieteellisestä museosta. Päätavoitteiden ja toimenpiteiden valmistelua ohjasi alueelliset ympäristönsuojelupalvelut. Toimenpiteiden valmistelussa keskityttiin ensisijaisesti toimenpiteisiin, joilla kaupunki itse pystyy vaikuttamaan luonnon monimuotoisuuteen omistamallaan maa- ja vesialueilla..

Ohjelman päätavoitteiden ja toimenpiteiden valmistelussa osallistettiin laajasti asukkaita, sidosryhmiä ja toimielinten edustajia. Syksyllä 2022 järjestettiin kaksi tulevaisuustyöpajaa, yksi toimielinten edustajille ja toinen sidosryhmille, joihin kuului myös kaupungin henkilöstöä. Työpajoista saatuja aineistoja käytettiin luonnon monimuotoisuusohjelman päätavoitteiden ja toimenpiteiden suunnittelussa. Alkuvuonna 2023 toteutetussa kyselyssä kartoitettiin kuntalaisten ja sidosryhmien näkemyksiä tärkeimmistä toimenpiteistä, joilla voidaan vaikuttaa Kuopion luonnon monimuotoisuuteen. Toimisto2030:n toteuttamassa kyselyssä 520 kuntalaista ja 66 sidosryhmien edustajaa vastasi kysymyksiin tärkeimmistä luonnon monimuotoisuutta edistävästä toimenpiteistä muun muassa metsien, lähiluonnon ja vesien osalta. Keväällä 2023 kaikille valtuustoryhmille tarjottiin esittelyä luonnon monimuotoisuusohjelman päätavoite- ja toimenpide-ehdotuksista. Ehdotuksia päästiin esittelemään Keskustan ja Vihreiden valtuustoryhmille. Luonnon monimuotoisuusohjelman luonnosversio oli nähtävillä ja kuntalaisten vapaasti kommentoitavissa kaupungin nettisivuilla 1.12.2023 – 22.12.2023. Nähtävillä olosta tiedotettiin erikseen asukas- ja luontojärjestöjä sekä kaikkia kaupungin palvelualueita ja yksiköitä, jotka oli merkitty ohjelmaan vastuu- tai yhteistyötahoiksi. Ohjelmaluonnoksesta jätti kommenttinsa 13 vastaajaa. Lisäksi luonnon monimuotoisuusohjelman luonnoksesta pyydettiin lausunnot Pohjois-Savon ELY-keskukselta ympäristö ja luonnonvarat vastuualueelta, Pohjois-Savon luonnonsuojelupiiriltä, Metsähallituksen Järvi-Suomen luontopalveluilta ja MTK-Kuopiolta. Lausuntonsa LUMO-ohjelmasta antoivat Pohjois-Savon ELY-keskus ympäristö ja luonnonvarat vastuualue ja Pohjois-Savon luonnonsuojelupiiri.

Ohjelman valmistelussa on otettu huomioon voimassa oleva lainsäädäntö ja kansainväliset sitoumukset ja tavoitteet, kuten YK:n biodiversiteettisopimus, luontokadon pysäyttämiseen tähtäävä Kunmingin-Montrealin tavoitekehys, Euroopan unionin biodiversiteettistrategia, luonnonsuojelulaki, metsälaki, vesilaki, kansallinen luonnon monimuotoisuusstrategia, kansallinen pölyttjästrategia, vieraslajilaki, Euroopan unionin vieraslajiasetus, kansallinen vieraslajiasetus, kansallinen vieraslajistrategia ja vieraslajien hallintasuunnitelma.

Ohjelman päätavoitteet ja toimenpiteet sekä seuranta

Kuopion kaupungin luonnon monimuotoisuuden turvaamisen toimintaohjelma muodostuu seitsemästä päätavoitteesta, jotka ohjaavat luonnonmonimuotoisuutta koskevaa suunnittelua ja toteutusta. Näiden päätavoitteiden avulla kaupunki pyrkii luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen Kuopiossa.

Päätavoitteet ovat:

1. Kaupunkivihreän määrä kasvaa ja ekologiset verkostot ovat toimivia ja kattavia.
2. Arvokkaat luontokohteet, uhanalaiset luontotyypit ja lajit säilyvät ja niiden tila paranee.
3. Vesialueiden tila on hyvä ja niiden luonto monimuotoista.
4. Lähiluonto, kulttuuriympäristöt ja rakennetut alueet ovat monimuotoisia.
5. Kaupungin metsät ovat monimuotoisia ja monikäyttöisiä.
6. Haitallisten vieraslajien torjunta on toimivaa ja tehokasta.
7. Kuopiolaisilla on vahva luontosuhde, he ymmärtävät luonnon monimuotoisuuden arvon ja toimivat vastuullisesti lähiluontonsa hyväksi.

Tavoitteisiin pääsemiseksi kunkin päätavoitteen alle on kirjattu toimenpiteitä, joita toteuttamalla kaupunki pyrkii kohti päätavoitetta. Ohjelman päätavoitteet

ovat laajoja ja toisiaan tukevia, minkä takia yksittäisellä toimenpiteellä voi olla vaikutusta useampaan päätavoitteeseen. Toimenpiteiden toteutuksesta vastaavat kaupungin eri palvelut yhteistyössä niin kaupunkiorganisaation sisäisten kuin ulkoistenkin yhteistyötahojen kanssa. Jokaiselle toimenpiteelle on osoitettu vastuutaho, yhteistyötahot ja aikatauluarvio. Luonnon monimuotoisuusohjelman toimenpiteet on tarkoitettu huomioitavaksi läpileikkaavasti kaupunkiorganisaation eri osa-alueilla. Ohjelmassa esitetyt toimenpiteet toteutuvat suureksi osaksi eri palvelualueiden omien suunnitelmien ja ohjelmien kautta.

Ohjelman tavoitteiden toteutumista seurataan vähintään kaksi kertaa vuodessa kokoontuvassa poikkihallinnollisessa seurantaryhmässä. Toimenpiteiden edistymisestä raportoidaan vuosittain ympäristökertomuksen ja kaupungin tilinpäätöksen yhteydessä. Lisäksi luonnon monimuotoisuuden turvaamisen toimintaohjelman vaikuttavuuden seurantaan liittyy oleellisesti luonnon tilan seuranta. Vuosittain seurattavien seurantaindikaattorien avulla pyritään saamaan tietoa luonnon monimuotoisuuden tilan kehittymistä ja siinä tapahtuvista muutoksista Kuopion kaupungin omistamilla alueilla.

Hyväksyttäväksi esitettävä luonnon monimuotoisuuden turvaamisen toimintaohjelma on kokousasian liitteenä. Liitteenä on myös ohjelmaluonnokseen nähtävillä olo aikana 1.12.2023 – 22.12.2023 tulleet kommentit ja lausunnot ja vastine siitä, miten kommentit ja lausunnot on otettu huomioon.

Vaikutusten arviointi

Ohjelma on Kuopion kaupungin strategian mukainen ja tukee erityisesti ilmasto- ja resurssiviisas Kuopio tavoitteita. Osa ohjelman toimenpiteistä auttaa ilmastonmuutokseen sopeutumisessa ja varautumisessa. Ohjelma tukee myös hyvinvoiva ja yhteisöllinen Kuopio tavoitteita edistämällä terveellistä elinympäristöä ja lähiluonnon monimuotoisuutta ja sitä kautta luonnosta ihmiselle tulevia hyvinvointivaikutuksia. Ohjelmassa on myös useita kuntalaisia osallistavia toimenpiteitä, joiden avulla kannustetaan kuntalaisia huolehtimaan lähiympäristöstään, tarjotaan mielekästä tekemistä ja lisätään yhteisöllisyyttä yhdessä tekemisen kautta.

Luonnon monimuotoisuuden turvaamisen toimintaohjelma pyrkii luonnon monimuotoisuuden edistämiseen ja luontokadon torjuntaan. Ohjelman tarkoituksena on kehittää kaupungin toimintatavoista ekologisesti kestäviä ja saada luonnon monimuotoisuuden huomioon ottaminen osaksi kaupungin vakiintunutta toimintaa, mikä on erityisen tärkeää kaupungin kasvaessa ja tiivistyessä. Ohjelman toimenpiteillä vähennetään luontokadosta ja ilmastonmuutoksesta aiheutuvia negatiivisia vaikutuksia ja niiden aiheuttamia kustannuksia

Vaikutusten arviointi Liitteenä

Liitteet

8819/2023 Vaikutusten ennakoarviointilomake

8819/2023 Kuopion luonnon monimuotoisuuden turvaamisen toimintaohjelma 2024-2030

8819/2023 Pohjois-Savon ELY-keskuksen lausunto Kuopio luonnon monimuotoisuusohjelman luonnoksesta

8819/2023 Lausunto Pohjois-Savon luonnonsuojelupiiri Kuopion luonnon
monimuotoisuusohjelma luonnos

8819/2023 Vastine kuulemisen aikana tulleisiin lausuntoihin ja kommentteihin